

de beschaving uit klei geboetseerd

Knack, Liv Laveyne, 6-12-2006

Simons' Oresteia is een lange rit die soms de moeite loont.

Ontzag en mededogen komen de toegewijde acteurs toe die niet alleen de klassieke zinnen uit hun mond krijgen maar ook het overgrote deel van de voorstelling in een modderbad doorbrengen. Regisseur Johan Simons brengt in deze coproductie van NTGent en Toneelgroep Amsterdam Aischylos' tragedie uit 475 v. Chr. terug tot vier uur hedendaags theater. Het blijft een kluit, al loont de lange rit soms de moeite.

Soms, omdat de indrukwekkende vormgeving en het uitmuntende acteurspel niet kunnen verhinderen dat de tekst taai blijft. Vertaler Herman Altena wilde geen toegevingen doen aan deze tijd waarin alles snel moet. De ellenlange zinnen - waarin het speuren is naar werkwoord en betekenis - vereisen dan ook enige voorkennis.

De Oresteia -trilogie verhaalt de geschiedenis van het vervloekte geslacht van Atreus. Agamemnon komt als overwinnaar uit de Trojaanse oorlog, al heeft hij daarvoor zijn dochter moeten offeren aan de goden. Geen wonder dat zijn vrouw, zijn zoon en andere dochter hem niet graag zien thuiskomen. Klytaimnestra beslist haar man uit de weg te ruimen. Maar Orestes wreekt zijn vader door zijn moeder te vermoorden en krijgt dan af te rekenen met de wraakgodinnen.

Simons behoudt Aischylos' trilogiestructuur (Agamemnon, het dodendoffer en de wraakgodinnen) door pauzes in te lassen waarin decor en acteurs opnieuw aangekleed worden. Bij de aanvang kruipen de acteurs rond in een glazen kooi. Dierenkreten weerklinken in de onheilspellende soundscape van Peter Vermeersch. Het zaallicht blijft ongenadig aan en dat is geen overbodige luxe. In het eerste deel worden immers nogal omstandig de lijnen voor het drama uitgezet.

Het tweede deel spreekt meer tot de verbeelding, wanneer Agamemnon (Pierre Bokma) wordt 'geboetseerd' tot een grafheuvel in klei. Simons weet de zware Bijbelse symboliek en het heidense oergevoel te counteren met een zekere luchtigheid. Hij laat Orestes, zijn zus Elektra en vriend Pylades als een clubje stoute kinderen een sigaret roken terwijl ze de moord op hun moeder plannen. In

het slotstuk wordt het familiedrama politiek theater. Athena treedt op als Vrouwe Justitia die de democratische rechtsstaat installeert. Haar weegschaal helt over in het voordeel van Orestes, maar ook de wraakgodinnen krijgen een plaats.

Simons liet zich ontvallen dat hij zijn Oresteia geschikt vindt voor het grote publiek, maar hoopt op de interesse van de intellectueel - 'Ik wil mensen in het theater die willen denken.' Elke toeschouwer wordt dan ook opgeroepen de basisverhaallijn in te studeren voor hij erop afkomt.